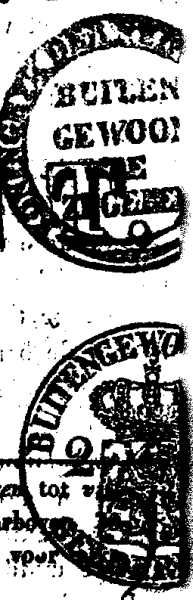

ARNHEMSCHE COURANT

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal weks wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is f 5 in de drie maanden.

ZONDAG 8 OCTOBER.

De prijs der Advertentie is, van een tot veertien regels f 1.00, en voor elken regel daarboven 50 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor plaatsing.

De barende bergen.

Men zou denken de bergen te zullen baren en wederom een nuus, welke zij voortbrachten. De Tweede Kamer had hare zitting geopend met afleggend een vereenvoudiging van het huishouden van staaf aan te bevelen. Telkens was zij daarop teruggekomen en had het op den voorgrond geplaatst. De eerst mededeelende begrooting werd door haar onaannemelijk geoordeeld, dewijl zij geene partiële bezuinigingen, maar eene hervorming der huishouding van staat op eenvoudiger grondslagen begeerde.

In de nieuwe begrooting verklaarde zij geen stelsel van bezuinigingen te vinden; en nu zou ieder verwachten, dat de begrooting in al hare deelen zou afgestemd worden; of, mogten sommigen al bezwaren doen in de verwerping van het eerste onderwerp, dat enkel grondwettelijke uitgaven bevat; men mogt gelooven van de groote meerderheid der Kamer, die zich bij herhaling zoo sterk en krachtig tegen onze op onmatig hoogen voet opgevoerde staatshuishouding uitgelaten had, dat eene verwerping der overige hoofdstukken boven allen twijfel verheven was.

Doch niets veranderlijker dan de mensch. De Kamer, welke nog kort geleden zoo op bezuiniging en wel niet op partiële bezuiniging, op beknipteling en enkele posten, maar op eene geheele wijziging der staatshuishouding aandrong, is nu geheel veranderd van gedachte. Hetgeen zij kort te voren onaannemelijk noemde, heeft zij toch ten slotte, zekerlijk over van den last der telkens terugkeerende aanmerkingen ontslagen te worden, maar aangenomen. Slechts drie hoofdstukken kwamen haar niet voor aanprijming vatbaar voor; de hooge collegiën van staat, marine en het departement van financiën. Wanneer men al de overigen aangenomen ziet en men herinnert zich daarbij de gezigtige aanmerkingen, bij voorbeeld, tegen binnenlandsche zaken en oorlog vroeger ontergemakkt en gedurende deze beraadslagingen, veelal ook tegen het eerste departement, tangevallen. Vereenvoudiging en bezuiniging op het hoofdstuk der hooge collegiën van staat is er wel niet veel te zeggen, uit dien hoofde is het ook wel niet verwonderlijk, want niemand zal ooit denken, dat de leden der Staten-Generaal van oordeel waren, dat op de door hen aangenomen hoofdstukken geenerlei bezuiniging hoegenaamd meer te maken was. Het verstaan van den Hoogen Raad van Arkel, als strijdig met die bepaling der grondwet, dat alle uitgaven en inkomsten van den staat op de begrooting behooren voor te komen, was eene reden ter verwerping voldoende, om de begrooting der binnenlandsche zaken aangenomen, welke op de begrooting behoorde te vinden en te verwerpen vruchteloos zoekt, waar de school van Delft even weinig gezien wordt als de Hooge Raad van Arkel?

Het is alsof de Kamer de aanneming of verwerping der hoofdstukken van het willekeurigheid val heeft willen laten afhangen en er dus om gevecht heeft, welke hoofdstukken zij verwerpen,

welke zij aannemen zoude. Drie trokken eene verkeerde kleur en werden dus verworpen. Dit schijnt ten minste de eenigste logische uitlegging, hoe het indogt is, dat zij, na al haar gepruis en al hare stoute vertoogen, na al hare krachtige aanmerkingen, ten slotte besloot de meeste hoofdstukken aan te nemen, doch ten einde te moeten toch wat gedaan te hebben er twee of drie af te stemmen, naar welke zij in het blinde eenen slag deed.

Ongelukkig, dat de natie het slagtoffer is van die tegenstrijdige handwijze harer vertegenwoordigers. Eene onbeduidende wijziging in de drie verworpen hoofdstukken, eene verplaatsing van een enkel woord, eenige punten en komma's meer, en de hoofdstukken, nu verworpen, zullen gezegd worden volkomen aan de meening der vertegenwoordigers en de behoeften des tijds te voldoen. De slotsom zal zijn, dat de natie op nieuw in eene jaarlijksche uitgave van zeventig millioen te voorzien zal hebben.

Men sprak van millioenen te bezuinigen, zich tot het volstrekt noodzakelijke te zullen bepalen, en waarop kwam het neer? De bergen haarden eene nuus.

Buitenlandsche berigten.

TURKIJE.

Konstantinopel, 18 sept. Volgens de laatste berigten uit Ezerum, van 8 september, hebben de Perzische afgevaardigden, welke met de Turksche commissarissen de geschillen zouden vereffenen, de onderhandelingen afgebroken. (D. A. Z.)

OOSTENRIJK.

Weenen, 29 sept. Volgens de laatste berigten uit Belgrado, was de eerste regeringsdaad van vorst Alexander Georgewitsch eene onvoorwaardelijke amnestie, met slechts eenige uitzonderingen, volgens welke bijna alle vlugtelingen en emigranten naar Servië mogen terugkeeren. Overigens heerscht in geheel Servië rust. (Aestr. Beob.)

PRUISSEN.

Posen, 28 sept. Eerst sedert eenige dagen is hier bekend geworden, dat den 19den dezer maand, een uur na de doortreis van den keizer van Rusland, in de nabijheid van den hier doortrekkenden wagen der keizerlijke kanselarij, een schot is gevallen. Dit heeft aanleiding tot een onderzoek gegeven, hetwelk door de politie met grooten ijver is voortgezet. Er is echter nog niet aan het licht gekomen, wie het schot heeft afgevuurd, evenmin of hetzelfde door toeval of onvoorzigtigheid, dan wel met opzet en kwade bedoeling veroorzaakt is. Aanvankelijk was dit feit geheel onbekend bij het publiek gebleven, maar buitenaf schijnt aan hetzelfde tot zeer overdreven en geheel valsche geruchten aanleiding te hebben gegeven, welke door het eenvoudige verhaal van het gebeurde het best wederlegd worden. (A. P. Z.)

Breslau, 1 oct. Den 28sten september vierde een gezelschap van 10 personen, waaronder een 83-jarige over-grootvader en een zuigeling, een klein familiefeest te Glatz op eene opene Belvedere, welke zich boven een tuinhuisje bevond. Een knaap speelt met lucifers; een derzelve valt brandende op den grond en door eene reet, vóór de toesnellende vader dien met den voet kan uitrappen, in het tuinhuis. Hier

lag een centenaar buskruid. Eene vreeselijke ontploffing vernielde het geheele gebouw. Alle leden der familie zijn meer of minder gekwet en verbrand. Een knaap werd in de lucht geslingerd en viel in de spitsen van een staketsel. Een andere knaap stierf weinige minuten na de ontploffing. De 83-jarige grootvader heeft de ribben geknoken, en ziet den dood te gemeet. Zelfs de zuigeling, welke de moeder eerst van zich wierp, toen hare kleederen vlam zattend, is daarbij verbrand. De artsen hopen nog eenigen der ongelukkigen te redden. (A. P. Z.)

FRANKRIJK.

Paris, 4 oct. Het eenige nieuws van aabdelang is dat uit Spanje, in den nacht tusschen den 25den en den 26sten september heeft het gezag de militaire magt op de been doen komen en zijn er onderscheidene associatiën bewerkstelligd geworden, zonder de minste verdere storris der openbare rust. De oorzaken van dit een en ander is, zegt men, dat het gezag onderrigt was, dat er des morgens eene zamenzwering moest uitbreken, die hierdoor tijdig onderdrukt is geworden. De berigten uit de provincien lijzen gunstig; Kataloniën en Aragon schijnen tot onderwerping te zullen komen. Reus heeft zelfs reeds gedaan; het kasteel van Figueras biedt nog altijd tegenoveraan de insurgenten, en men roept er bij, dat de leden van de centrale junta van Barcelona zich in het kasteel van Montjuich opgesloten zouden hebben.

De verkiezingen te Madrid nemen eene geheel anderen keer dan men verwacht had. Men verwachtte aanvankelijk de geconsidereerde partij te winnen; de parlementaire partij hadden; en echter heeft de laatste de zegg behaald. De door de proficiën benoemde zeven afgevaardigden en vier supplementen behooren allen, zonder uitzondering, tot de gematigde constitutionele partij. De jongste gebeurtenissen in die hoofdstad hebben vermoedelijk de gematigde en noodzakelijkheid doen gevoelen om de provisionele regering te ontschieten, intusschen verzeekt men, dat de gezebedden zich nog niet uit het veld gedaagen achten en dat zij met de zucht naar de vrolijkheid dezer verkiezingen zullen protesteren.

Volgens eene particuliere brief van de junta van Barcelona verzeekt hebben te capituleren. Intusschen komt de taal der dubbeldeus van die stad weinig met dit berigt overeen. Van zijnen kant bleef echter de generaal Suar de stad zoo nauw blokkeren, dat de leestigt in de hoofdstad van Katalonië begint schaarsch te worden.

In Engeland is eindelijk besloten tot het nemen van krachtige maatregelen tegen de Rebellen. Het regeringsblad bevat eene proclamaatie, waarbij eene penne van 500 £ wordt uitgetoff voor de gevangenneming van ieder der mannen, die zich aan moord of brandstichting hebben schuldig gemaakt. De Times schijnt te gelooven, dat het voornemen der regering is om ook spoedig aan de demonstratiën der Iersche vereeniging een einde te maken.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, 6 oct. Dezer dagen wordt alhier, daar het stadsbestuur al meer en meer ter verfraaijing der stad wenscht te werken, eene proef genomen met het beleggen der straten met asphalt uit de mijnen van Lobsack, en wordt die proef het eerst bewerkstelligd in de Halsteeg.

Naar men vernemt heeft het Belgisch gouvernement, bij besnit van den 23sten september ll., opgeheven het verbod van dooryoer van vee, en dat transport

toegestaan, inkomende aan het kantoor te Lillo, om verder vervoerd te worden langs den spoorweg van den staat. Het vee uit Holland, voor het Noorderdeel van Frankrijk bestemd, zal door deze vergunning voortaan zonder zeereis over Antwerpen kunnen doorgevoerd worden.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

(Vervolg der zitting van 5 oktober.)

Aan de orde van de dag is de beraadslaging over de middelen tot dekking der uitgaven.

De heer *Corver-Hoof* zegt, dat de bezwaren, welke hij bij de beraadslagingen over het eerste hoofdstuk had, door de intrekking van het middel, bevattende eene belasting op de inkomsten, zijn vervallen. Voor de aangenomen hoofdstukken zijn er genoegzame middelen aanwezig. Wanneer er gewijzigde hoofdstukken zullen worden aangeboden, kan men ook nieuwe middelen aanwijzen.

De heer *van Nagell* heeft bij den aanvang der beraadslagingen besloten tegen alles te stemmen, omdat hij gehoopt had, dat door eene afstemming er nieuwe voordrachten zouden worden aangeboden, waarin door een vasten bekwaam minister overeenkomstig het verlangen der Kamer, aanzienlijke verminderingen naar een algemeen stelsel van bezuinigingen zouden zijn aangebracht. Hij vreest dat, door de uitspraak der Kamer, dat uitzicht verloren is. Wat de onderhavige voordracht betreft, de middelen sluiten niet, hij zal er zich tegen verklaren.

De heer *Brama* zegt dat, toen eene belasting op de inkomsten werd voorgesteld, de 16 procenten op de grondbelasting van de middelen werden weggenomen. Na de uitlijning van eerstgemelde belasting, zijn die procenten hersteld. De redenaar vraagt nu, of, wanneer in eene volgende zitting wederom eene belasting op de inkomsten mocht worden voorgesteld, die procenten niet in aanmerking zouden komen, en of men de grondeigenaars dan dubbel wilde belasten?

Dit zou immers niet billijk zijn.

De heer *van Rijckevoersael* is van gevoelen, dat de afstemming van sommige deelen der begroting geene reden moet opleveren tot afstemming der middelen, en dat de uitneming van eene belasting op de inkomsten uit de middelen een bezwaar bij sommigen wegneemt. Het bezwaar van den laatsten spreker kan eerst ter sprake komen, wanneer een nieuw ontwerp wordt aangeboden. — De spreker neemt aan het slot dier beraadslagingen, de gelegenheid waar, om te toonen, dat de regering, de vertegenwoordiging en de natie er belang bij hebben, om spoedig voor goed af den tegenwoordigen staat van spanning te geraken. Spoedig, want algemeen wordt het gevaar erkend, dat het nu of nooit! De tot nu toe bewandelde weg heeft zoo vele nadeelige gevolgen gehad. Deze heeft niets opgeleverd dan vermeerdering van schuld. De redenaar vraagt het, of er bij elke begroting dezelfde spanning, dezelfde onzekerheid moet bestaan? Zal de natie telkens van bezuiniging hooren, terwijl deze ook hare grenzen heeft? Men wekt daardoor niet te vervullen verwachtingen op en bevordert op goddelijke wijze het algemeene nut gezins. Dit zal ook niet worden bevorderd door hartstogtelijke herinneringen aan de oorzaken van onsen moeilijken toestand. Die klachten zullen echter niet aanhouden, indien de opzichten voor goed geregeld en het uitzicht op een betere toekomst als hoogst waarschijnlijk wordt gesteld. — Om tot dat doel te geraken, wenscht de redenaar alle mogelijke bezuinigingen naar een welberaden plan. Hij wenscht, dat de overwinning geboren worde, dat tot het duurzaam herstel der financiën iets groots zal moeten geschieden. De natie zal, zonder morren een offer op het altaar des vaderlands brengen; maar zij moet de overtuiging hebben, dat dit volstrekt noodig is, en niet voor het oogenblik, maar voor eene betere toekomst strekken moet. Hij ontveinst zich de groote bezwaren eener algemeene belasting op de inkomsten niet. Daar de meerderheid der Kamer en ook de regering die wenschelijk acht, zal hij zich daaraan onderwerpen. Op den duur acht hij echter zoedaniige belasting gevaarlijk en ondoelmatig. Tot herstel der financiën geeft hij verreweg de voorkeur aan eene aanzienlijke verhooging van belasting voor weinige jaren. Hij wenscht, dat vooral de meer gegoeden der natie meer tot de lasten bijdragen.

Hij wenscht eene gedwongene leening tot lage rente, daarmede vereenigt de realisatie onzer vordering ten laste van België; eene gedeeltelijke aflossing onzer hooge schuld, in verband met eene gedwongene reductie van rente, voor hen die zich aan geene aflos-

sing willen onderwerpen: dus zonder vermeerdering van kapitaal. Hij wenscht geene schuld-vermeerdering hoe ook genoemd, geene bestendiging van buitengewone belasting; eene groote inderijke opoffering, doch vooral op de meest gegoeden, en als gevolg van dat alles, geene vermindering van rentelast, want de goede trouw te schenden; de bevoordeling van het nationaal crediet, en daardoor van de nationale welvaart. Dan kan men, onder Gods zegen, in eene niet verre toekomst eene vermindering van belasting te gemoet zien.

De heer *van Rechteren* zegt, dat de grondwet wil, dat de begroting der uitgave zou worden vastgesteld en dat tevens voor gelijken tijd, dat is voor twee jaren, de staats-inkomsten zouden worden vastgesteld. Art. 125 wil eene hoofdstuksgewijze behandeling. Daaruit vloeit echter niet voort, dat onze begroting zou worden verdeeld in zoo vele onderdeelen als er hoofdstukken zijn; zij moet daarom toch uitmaken een ondeelbaar geheel. Een werktuig mag uit verschillende raderen bestaan, het werktuig is daarom toch één. Zonder eenige dier raderen zou het geheel niet minder stilstaan. De wil der grondwet is voorzeker, dat de middelen niet zullen worden toegestaan, voordat de staats-inkomsten voor den tijd van twee jaren vast worden geregeld door de wet. En dit kan nog niet geschieden, zoo lang er nog hoofdstukken van de uitgave ontbreken. Er ontbreekt er nu niet één, maar verscheiden hoofdstukken.

De redenaar leidt hieruit af de gevolgtrekking, dat de vaststelling der staats-inkomsten thans is ongrondwettig. Daarenboven acht hij haar ontijdig. Wie zal toch volhouden, dat er middelen noodig zijn, als er geene uitgaven bestaan, die de Staten-Generaal toestaan moeten en doen heffen, zonder dat er uitgaven tegenovergesteld zijn. Zoo aangenaam zijn toch de belastingen niet, dat de Kamer ze alleen uit een bloot genoegen zou moeten uitschrijven, en dat zou toch het geval zijn, indien de uitgaven nog niet bij de wet zijn geregeld. De redenaar is het overigens eenszins met eenen spreker uit Zuid-Holland eens, dat er geene huishouding zoude daar te stellen zijn, die minder zou kosten dan de tegenwoordige; ook niet, dat de ontevredenheid der natie door de daarop gevestigd blijvende hoop zal worden vermeerderd, maar wel daardoor, dat aan dat noodwendige verlangen niet worde voldaan, waardoor de hoop al meer en meer door de deliberatiën dezer Kamer en de verklaringen der regering verdwijnt.

De heer *Kniphorst* zegt, dat na de verwerping van sommige hoofdstukken en de intrekking van een der middelen, deze onvolkomen, en dus niet meer in overeenkomst met de grondwet zijn. — De redenaar heeft echter nog meerdere bezwaren tegen de voordragt. Hij vraagt, of de 16 procenten op de grondbelasting bij eene wet op de inkomsten in aanmerking zullen komen. Hij heeft voorts bezwaar tegen de welken nopens de accijnsen. Deze drukken te veel op de mindere klassen; tegen de in- en uitgaande regten. Hij is geen voorstander van vrijheid van handel; onbepaalde afsluiting verlangt hij echter ook niet.

De heer *Sasse van Yssel* betoogt, dat in de partiële aanneming door de middelen moest worden voorzien. Ofschoon geene der voordrachten toegestemd hebbende, moet hij thans zijne oppositie laten varen. Hij zal tot dekking der uitgaven medewerken. De beraadslagingen zullen altijd dat nut gesticht hebben, dat de regering van de noodzakelijkheid zal overtuigd zijn, om belangrijke verbeteringen aan te brengen.

De heer *van Goltstein* geeft zijne meening te kennen, dat het thans heerschende stelsel van belastingen niet doelmatig is. Alle takken moeten onder de belasting vallen. Hier worden slechts enkele bronnen, de grondeigenaars en de nijverheid, getroffen. Het inkomen der geleende kapitalen is echter onbelast gebleven. Ook van dit moet gevorderd worden, en wel allereerst van de renten der nationale schuld. De staat zal hier niet te kort doen aan de regten van den schuldeischer, daar dezelve hier in dubbele betrekking verschijnt, eerstelijk als eene overeenkomst gesloten hebbende en ten andere, als geroepen om de rijks-uitgaven te bestrijden. In deze laatste betrekking is dezelve tot alle uitgaven gerechtigd. De renten komen hier in de eerste plaats in aanmerking, omdat het grootste deel der belastingen wordt geteerd ten einde de renten te voldoen, en de rentheffers dus het grootste belang bij de betaling hebben. Zijn plan ondervindt veel tegenstand en men beroept zich ten deze op de oude Hollandsche trouw. Maar als men de vaderlandsche geschiedenis raadpleegt, dan zal men zien, dat, reeds in 1644, de 6 pCt. tot 5 pCt. werden

gereduceerd. De Witt bragt in 1655 de 5 pCt. tot 4 pCt. Naderhand kwamen hierbij de 40ste en 80ste penning, waardoor dezelve tot 2½ pCt. werden bragt. — De regering was van hetzelfde oordeel over de aanbieding der belasting op sommige inkomsten. De staatsman, die dezelve voordroeg, heeft daaraan bewezen een juist en bijk in onze financiën gewogen te hebben. Uit dit oogpunt betreurt hij het dezer spoedige afbreiding. — Wat de voorgedragene wet betreft, dezelve beantwoordt in geenen deele aan de verwachtingen des sprekers. Hoe men het ook beschouwe, hetzij dat de middelen voor de geheele begroting, hetzij slechts voor de aangenomen hoofdstukken moeten strekken, in beide gevallen zijn de middelen onvolledig, en hij verklaart er zich tegen.

De heer *Tromp* gelooft, dat de aanneming van deze wet hinderlijk zal zijn voor de te verwachten gewijzigde hoofdstukken. De uitgaven worden niet gedekt. Hij prijst eene belasting op de meer gegoeden aan; hij deelt het gevoelen nopens de 16 procenten op de grondlasten.

De heer *Luzac* heeft zich tegen de uitgaven verzet. Na, daar deze zijn toegestaan, zal hij, zijt velle overtuiging ook de middelen tot dezelfde bestrijding, verleen. Hij kant zich ten sterkste tegen het stelsel van den redenaar uit Utrecht. Dat stelsel zou het crediet ten onderste hoven keeren, en in de tegenwoordige omstandigheden, nu men eene conversie wil, allernadeeligste gevolgen hebben.

De heer *Bruce* ziet zich, nu de uitgaven zijn goedgekeurd, gedwongen de middelen toe te staan. De voordragt is niet in strijd met de grondwet. Het slot van artikel 124 bepaakt, dat door eene nieuwe wet veranderingen in de staats-inkomsten mogen worden gemaakt. Er is van eene vermindering der accijnsen gesproken. Bij den nood der schatkist, houdt de spreker het uiterst gevaarlijk aan de natie een niet te verzenlijken vooruitzicht van vermindering der belastingen te openen. Tot eene belasting op de renten zou hij kunnen besluiten, mits dezelve niet op de renten alleen werke, maar begrepen zij onder alle andere inkomsten. Aan de bedenking nopens de 16 procenten der grondbelasting hecht hij veel gewigt, en daarom trent zal hij inlichtingen van den minister afwachten.

De heer *Rosenthal* zal almede, nadat de uitgaven verleend zijn, de middelen bestemmen.

Z. Exc. de minister van financiën *de interim* verklaarde, dat hij bij den in deze vergadering van verschillende zijden geopenbaardde gemaakte merkwaardige ontwikkelingen, waarin de laatste sprekers getreden waren, zou rekenen te kort te doen aan hetgeen hij Hun Ed. Mog. verschuldigd was, indien hij het onderhavige wetsontwerp nog nader toelichtte.

De daarin laatstelijk gebrachte verandering was het noodzakelijk gevolg van het afstemmen van eenige hoofdstukken der begroting van uitgaven, welke niet gedebgde voor het oogenblik hooger middelen vast te stellen.

De regering stelde er prijs op dit wets-ontwerp aangenomen te zien, omdat de grondwet en de aard der zaak vorderde, dat uitgaven, waaraan besloten was, door evenredige middelen gedekt worden, omdat langs dien weg de thans terugkerende gerustheid zou worden hersteld, omdat men eindelijk door de vaststelling van de, in deze wet vervatte middelen, de moeilijkheid in de toekomst verminderde.

De minister zou zich derhalve alleen beperken tot het geven van de door de geëerde sprekers uit Vriesland, Drenthe en Overijssel verlangde ophelderingen, ontrent de 16 procenten op de grondbelasting, welke thans weder in de wet op de middelen gebragt waren. Indien die procenten bij de vaststelling der wet op de vaste goederen als bijdelijke belasting beschouwd geweest waren, zag Z. Exc. niet in, dat het aannemen der onderhavige wet eenig lid uit zijn geheel kon brengen in zijne beschouwingen daarom trent, wanneer later eene algemeene wet op de inkomsten zou worden voorgesteld.

Op dit oogenblik kan daarvan geene sprake zijn, maar de regering zou dit vraagpunt bij de behandeling der voorgedragene wet in ernstige overweging nemen. Z. Exc. verklaarde te eindigen in de blijde hoop, dat ook dit wets-ontwerp zou worden aangenomen, daar het het zegel zou drukken op al hetgeen waartoe de merkwaardige beraadslagingen, welke thans tot einde spoedden, was besloten. Z. Exc. gaf daarbij de verzekering van zijne dankbaarheid voor de roep en krachtige taal, bij dezen afloop van het onderhavige der begroting, ook door die geëerde sprekers ge-

welke zich niet in allen deele met de beschouwingen der regering hadden kunnen vereenigen. Z. Exc. was overtuigd, dat eene dergelijke overeenstemming van denkbeelden, omtrent zoo gewigtige aangelegenheden, niet minder dan de aanneming van de wet zelve, zou toebrengen tot de herstelling en verzekering der rust in vele gemoederen en tot opheffing van de te lang bestaan hebbende onzekerheid.

De beraadslaging gesloten verklaard zijnde, wordt het ontwerp in omvraag gebragt, en met 41 tegen 15 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Telting, Cornelie, Buma, de Jong, Romme, Tromp, Michiels van Verduynen, Gouverneur, Anemaet, Kniphorst, van Rechteren, van Nagell, Petit, van Goltstein en Mut-saers.*

Vervolgens is de zitting tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Hiermede zijn tevens de werkzaamheden van dit zitting-jaar afgelopen.

Het Hof van Zuid-Holland heeft, bij arrest van 28 september 11., zekeren *Gijsbert van Dijk* veroordeeld tot de straffe des doods; doch niet, zoo als dit anders de gewoonte is, om met de strop te worden opgehangen aan eene galg, dat er de dood na volgt; maar het Hof heeft gewild, dat de straf zou worden voltrokken met het zwaard door onthoofding.

Arnhem, 6 oct. Het *Nieuwsblad*, in een zijner laatste nummers zich tegen de *Tijdgenoot* pogende te verdedigen, tracht in het voorbijgaan te doen gelooven, dat de *Arnhemsche Courant*, die vroeger meende, dat eene herziening der grondwet, in de tegenwoordige omstandigheden, tot geenerlei goeden uitslag zou leiden, thans van gevoelen veranderd zou zijn, dewijl de regering blijkt geene herziening te willen. Het *Nieuwsblad* zal ons zeer veel genoeg doen aan te wijzen, waar wij zoo iets gezegd of te kennen gegeven hebben. Die aanwijzing zal voor ons even nieuw als voor onze lezers zijn. Het bewijst, ten zachtste genomen, dat het *Nieuwsblad* even slecht leest als ongerijmd redeneert.

Ingezonden stukken.

Beantwoording van een artikel in de *Tijdgenoot*, van 31 augustus 11, no. 35, betrekking hebbende op de brochure bij BROESE te Breda uitgegeven, tegen den »*Oud-Soldaat*».

(Vervolg en slot van no. 396.)

Wij gelooven door vorenstaande bedenkingen genoegzaam te hebben aangewezen het hoog gewigt voor het staatsbelang, indien men op het behoud en den goeden geest der bevolkingen in de landprovinciën enigen prijs stelt, dat ook deze aanvankelijk, niet maar voor den schijn, maar ernstig en krachtig verdedigd worden, en daarom, dat men voor den oorlog geen geld opofferen wil, en geen leger boven 25 duizend man ter verdediging in de *Utrechtsche Linie*, in den geest van den schrijver of der schrijvers in de *Tijdgenoot*, die zeggen, dat ook zij in 1830 het harnas hebben aangejord, besteden wil, alsof deze *Utrechtsche Linie* het neusje van den visch, namelijk de zee-provinciën efficiëns verdedigen kon en ook moet, terwijl de andere provinciën, als vinnen van den visch maar weggesmeten, in vergelijking met het neusje, niet geteld behoeven te worden: waarlijk, het staat zeer te duchten, dat ingeval zulk een stelsel veld won, en *Pruissen* met de noord-duitsche staten onze vijand was (en onder de onmogelijkheden is zulks geen zins) deze mogendheid, zoo al de zee-provinciën niet te overweldigen waren, of dan, bij eenen te sluiten vrede, *Pruissen* een gedeelte der land-provinciën voor zich behoudende, en *Drenthe met Groningen en Friesland* aan *Hannover en Oldenburg* toedeelende, of dan de zee-provinciën wel zouden bij magte wezen, om als bijzondere staat te blijven bestaan, en het voor derzelver algemeen en ook handelsbelang niet veel voordeeliger ware, zich ook maar onder de vleugelen van eenen matigeren staat te begeven, om door dezen beschermd te worden. Want de koloniën, o, ja! men lette op het voorbeeld van Portugal in 1808. Want zoude bij zulk een toedragt van zaken en gebeurtenissen het staatje met 1,600,000 zielen bij magte wezen zijne Oostindische bezittingen met Europeers voor het leger en de zeemagt daar te alimenteren? Heeft men, in tegenoverstelling der bedoelingen van de *Tijdgenoot*, ook de land-provinciën met kracht verdedigd, alles tot derzelver achterwaartsche liniën moeten bezetten, dan heeft men toch aan de bevolkingen dezer provinciën het bewijs gegeven, dat men voor de noodzakelijkheid zwicht; men zal ook dan bij de vrijwilligers, de lotelingen en de schutterijen geen onwil hebben opgewekt, om ons niet in de achtergelegene stellingen te volgen; en moedwillig berooven van bijna de helft onzer bevol-

king, en bij dat groot belang voegt zich nog dat van ook het beste en sterkste menschenlag voor de dienst bij alle wapensoorten van het leger moedwillig uit de gelederen van hetzelfde en der schutterijen te hebben verboden, een menschenlag, waarbij dat uit de zee-provinciën met derzelver vele steden in geen deele kan in vergelijking komen. De bewegings-oorlog, waarvan de *Oud-Soldaat* pag. 72 zijner brochure gewaagt, zal dan bij gemis der manschappen uit de landprovinciën, hetzij door desertie, of dat men, hen met geweld willende houden, zich in allen gevalle verzwakt, die bewegings-oorlog zal bezwaarlijk kunnen gevoerd worden, want de gewapende magt, welke de zee-provinciën voor de verdediging der uiterste linie zullen kunnen op de been brengen zal wel niet veel meer dan 20,000 man kunnen bedragen, als zijnde, behalve de behoefte voor de marine en de koloniën, reeds 1 man van de 80 der bevolking; zulk een bewegings-oorlog, waarover wij later nog iets zeggen zullen, zoude dan onder de volstrekte onmogelijkheden moeten gerangschikt worden.

Voorts zegt de *Tijdgenoot*. *Men versterke eenige punten tegen overvallen van de zijde van België, en beperke, voor het onwaarschijnlijk geval van oorlog de verdediging tot een klein gedeelte van het land, opdat de staat niet bezwijke in eenen invasie-oorlog, voordat hulp kome opdagen.* Hier is dus duidelijk gezegd tegen *Frankrijk en België*, maar tegen die rijken heeft men immers reeds vestingen en versterkte inundatie-punten; schutter-officieren, die in de *Tijdgenoot* schrijven, zullen dit immers wel weten. En het onwaarschijnlijk geval van eenen oorlog van de andere zijde, door de *Tijdgenoot* aangevoerd, zal wel op *Pruissen en den Duitschen bond* doelen: maar de hulp, indien die, bij eene onverwachte invasie, van over de zee komen moest, konde wel te laat komen, om niet reeds eenige provinciën te hebben verloren; bij de verdedigingsmiddelen, welke de *Tijdgenoot* wil, dat men zal aanwenden. Maar nu eene invasie, valt eene invaderende armée met luchtballen op de aarde neder? Wij hebben van twee zijden oorlog te wachten, of van *België en Frankrijk*, of van *Pruissen en den Bond*, of wel van *Pruissen* alléén met andere *Noord-Duitsche staten*. In het een en ander geval is hulp zeer nabij noch lang te verbeiden, de grenzen der hoofd-staten raken zich, en zijn ook of onmiddellijk rakende of zeer nabij onze grenzen; die groote rijken hebben hunne legers bijna altijd slagvaardig, en behoeven dus niet zoo veel tijd als wij om mobiel te zijn, gevolgelijk is hulp, indien die noodig is, niet angstvallig, en schier als in eene verwijderde toekomst als men bijna bezwiken is, of tot de laatste redmiddelen in de *Utrechtsche en Hollandsche liniën* hadde toevlugt te nemen, te gemoet te zien. Wij hebben dus aanvankelijk geene invasie te vreezen, maar wat meer is, dewijl de vijand, wie hij zij, de handen elders vol genoeg hebben zal, is dit reeds een bewijs, dat hij tegen ons zulke overmatige arméén niet zal kunnen bezigen, dat wij niet een ter afwering zijner aanvallen genoegzaam sterk leger zouden kunnen onder de wapenen brengen. Het enig verschil, en dit is inderdaad niet te loochenen, zal wezen, dat zijn leger of uit meer of uit louter linie-troepen zal bestaan, terwijl wij hem in het open veld, in goede stellingen $\frac{1}{2}$ of $\frac{1}{3}$ schutterij zullen kunnen tegenoverstellen, en uit dat oogpunt is de oorlogvoering in ons nadeel. Overigens moet de vijand marschen afleggen, ja zelfs, om ons te naderen, grotere afstanden doorloopen dan wij noodig hebben, om de eene of andere geconcentreerde stelling te bezetten, en in zulk een geval is het zaak, ja zelfs van belang, het leger niet te doen kantonneren, maar onder tenten of hutten te laten kamperen; het reserve-korps en de kavalerie zouden uitzonderingswijze in zeer dichte kantonnementen kunnen worden gelegd.

De *Tijdgenoot* zegt ook nog: *Een klein leger, geschikt en geoesend tot verdediging van het zuidelijk frontier tegen eenen inval, en zoo dit bezwijkt, tot verdediging der linie van Utrecht gebezigt, is, naar ons inzien, het verdedigings-stelsel, niet hetgeen uit een militair oogpunt het beste is, maar hetgeen onze financiële krachten niet te boven gaat.* En in de daarop volgende zinsnede sprekende van het geschrift van den *Oud-Soldaat*, dat, *ofschoon diens verdedigingsstelsel op eene te groote schaal is, de Tijdgenoot uit zijn geschrift nothans afleidt, dat de Oud-Soldaat zoude beweerd hebben, dat zijn oorlogs-verdedigingsstelsel inderdaad met 8 millioenen zoude te bestrijden zijn!* bij de vooronderstelde overmagt van den vijand, hoe groot moet dan dat door de *Tijdgenoot* voor het zuidelijk frontier gewilde klein leger wezen, om het met eenige vrucht te kunnen verdedigen? het woord klein is zeer betrekkelijk, het is niet voldoende maar woorden te bezigen, men moet die ook kunnen bepalen, en doet men dat niet, dan maakt men zich met eenen schijn van zaakkennis zeer gemakkelijk van de zaak zelve af: Wanneer men onze bevolking in het oog houdt, dan zoude dat klein wel ad minima af dalen kunnen, of zoude de *Tijdgenoot* ook hier bedoelen, om maar een klein leger te hebben, hetwelk met 11 à 12 millioenen de *Utrechtsche en Hollandsche liniën* verdedigen moet, en dan ook maar voor de vorm, en zoo kort mogelijk het zuidelijk frontier te verdedigen, om zoo spoedig mogelijk benevens de te voren genoemde land-provinciën, ook *Noord-Brabant*: (met uitzondering der vestingen, ook *Limburg en Staats-Vlaanderen* buiten de kwestie latende) en zoo doende bijna 1,700,000 zielen aan 's vijands genade over te geven, om er nog geen 1,200,000, het geliefde neusje van den visch, te kunnen bewaren: maar de *Tijdgenoot* is in eene grove misrekening gevallen, als hij den *Oud-Soldaat*

toedicht te hebben beweerd, dat 8 millioen voor den voet van oorlog zouden voldoende wezen, daar die berekeningen en bezuinigingen, in de tabellen aangevoerd, alleen op den voet van vrede betrekking hebben, om slechts 20 à 21 duizend man in dienst te houden.

In 1795 is de staande armée georganiseerd op den voet van 25,000, generaals, officieren, militaire administratie en scholen medegerekend, moettende aan *traktamenten, soldijen, wapening, werving, kleeding, fourage, remonte-kosten* f 5,842,191 uitgegeven worden, ongerekend de *pensioenen, artillerie-behoefsten, hospitaal, militaire justitie, aanvulling der magazijnen, werken der genie*. In 1808 en 1809 kostte de armée ongeveer sterk 26,000 man van alle rangen en graden, met eene divisie in *Duitschland*, en een *brigade in Spanje*; welke uitlandsche troepen maar halve soldij bekwamen ruim 10 millioen, zonder de *genie-werken, kosten der artillerie-behoefsten, en derzelver onderhoud, zonder de kosten der werving, kampe-rings-uitgaven*: het blijkt dus, dat 8 millioenen voor ons budget, indien het op dat laag perk kon gebragt worden, zonder het leger bijna tot niet te maken meer dan het *ne plus ultra* zoude wezen, waarop eene armée van 21 à 22 duizend man op den voet van vrede zou kunnen onderhouden worden, en in geen geval de verdediging der *Utrechtsche Linie* met die getalsterkte en dat budget te bewerkstelligen is: de *Oud-Soldaat* rekeut voor de defensie van het *zuidelijk frontier*, als dit alleen wordt aangevallen 55,000 man, en alsook het *oostelijk gelijktijdig* werd aangetast 100,000, dus voor laatstgenoemde 45,000, om het even of men daartoe het staande leger op den voet van vrede laat blijven, met bijvoeging van 23,000 à 24,000 duizend man schutterij, dan wel het leger op den oorlogs-voet brengt, hetwelk, bij het moedwillig verlaten der land-provinciën en *Noord-Brabant*, op de zee-provinciën, die dan alléén de last der verdediging moeten dragen, een druk veroorzaakt van 1 man van 49 voor de verdediging benodigd: en voegt men hier nog bij de manschap, die de marine behoeft, zonder eenmaal de koloniën in rekening te doen komen, hoelang zoude de bevolking wel zulk eene belasting kunnen uit-houden?

Alvorens nog eenige gedachten omtrent het artikel *Bewegings-oorlog* te uiteen, welke door den *Oud-Soldaat* zoo zeer wordt aangeprezen en als met stoombooten en vaartuigen kunnende bevorderd worden, moeten wij nog even op het klein leger van de *Tijdgenoot* voor de verdediging van het zuidelijk frontier terugkomen, want, zegt de *Tijdgenoot*, *niet uit een militair oogpunt, maar uit dat van onze financiële krachten moet het verdedigingsstelsel worden beschouwd, en ook daaraan onderworpen.* Het militair oogpunt komt ons voor het voornaamste te moeten wezen, mits men naar een verstandig plan te werk ga; alleen militairement kan men zich verdedigen, maar niet met geld, *qua nummus*, dan in zover het dienen moet, om de levende krachten te onderhouden en te schragen, ook deze laatsten hebben haar perk in de bevolking; welk perk niet kan overschreden worden, dan in den hoogsten nood, en ook dan slechts gedurende een zeer kort tijdperk. Vraagt men nu, welke dan wel eigenlijk de financiële krachten zijn; het antwoord is, dat in tijden van zulk eenen drang de vraag niet is, of men 10 of 20 millioen extra zal noodig hebben, maar of men blijven staan of vallen moet. En zeker is het, dat men financieel het sterkste leger onderhouden kan, zonder de bevolkingen, door te langdurigen druk, bij gebrek aan middelen aan het offeren van levende krachten bloot te stellen, en ten minste beter voor het bezwijken te behoeden, het sterkste leger ook de krachtigste verdediging zal kunnen praesteren, maar, om, als men uit gebrek aan krachten, dewijl men aan der-zelfer daargestelling en gebruik uit karigheid maar eene minder dan halve defensie heeft kunnen of willen ten koste leggen, om dan wel niet anders dan achter de linie van *Utrecht* zich te moeten posteren, dan heet dat aan de land-provinciën zeggen: in het zuidelijk frontier, (en later ook toepasselijk op het oostelijk) hebben wij van uwe manschappen en uw geld gebruik gemaakt la, la, de middelen ontbreken ons om langer nog voor ulieden officers te brengen, wij zullen nu maar voor ons zelve zorgen, het harnas is ons nader dan de rok, dozen om ons lijf, welken gij met landprovinciën voorstelt, hebben wij nu niet meer noodig, wij smijten hem daarom weg, opdat hem oprape, die daartoe lust heeft; hee het dan gaan zal met de bewegings-oorlog door den *Oud-Soldaat* pag. 72 zijner brochure aangeprezen, zelfs van achter de *Utrechtsche of Grebsche Linie*, zal een ieder, die onvooroordeeld redeneert, wel begrijpen, zonder dat men daarop behoeft uit te weiden. Evenwel, die bewegings oorlog, als middel tot diversien verdient wel nog eenig onderzoek: het woord bewegings-oorlog is zeer gemakkelijk uitgesproken en geschreven, maar niet zoo gemakkelijk in de uitvoering, als men let op de geografische gesteldheid van het terrein, indien die diversien door middel van vaartuigen en stoombooten moeten ingeleid, en zulke operatiën, bij groote snelheid in de uitvoering, ook in verband dienen te staan met de bewegingen der hoofdmagt, en in derzelver goeden uitslag, vrij veel vereischten moeten gevorderd worden. Wij zullen trachten zulk eenen bewegings-oorlog, in den geest van den *Oud-Soldaat* en toegepast op ons terrein en van de *Utrechtsche Linie*, eenig-zins te onderzoeken. Behalve de keuze der daartoe te gebruiken troepen, welke geen zins onverschillig is, en vooral uit aanmerking der algemeen — en ook door den *Oud-Soldaat* — onderstelde vijandelijke overmagt, waarvan alvorens het den aantal op onze Linie de

